

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Sylwetka Ks. Franciszka Blachnickiego.....	3
2. Schemat formacji.....	5
3. Współczesne zastosowanie metody ks. Blachnickiego.....	10
Zakończenie.....	12
BIBLIOGRAFIA.....	13

Wstęp

Wśród grup parafialnych można wymienić wiele ruchów czy stowarzyszeń. Jedną z takich grup stanowią ministranci. Jest to grupa na tyle wyjątkowa, że trudno wyobrazić sobie liturgię szczególnie tę uroczystą, bez ich posługi. Ich rolę w życiu parafialnym zauważył ks. Franciszek Blachnicki- pracownik Katechetyki KUL oraz późniejszy moderator Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej.

Niniejszy artykuł zatytułowany *formacja liturgiczna ministrantów według metody ks. Franciszka Blachnickiego*, ma na celu odpowiedź na pytanie: jaki był wkład tej postaci w tworzenie metod pracy z Liturgiczną Służbą Ołtarza?

W pierwszym punkcie ukazany zostanie życiorys Sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego ze szczególnym uwzględnieniem jego pracy w strukturach Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej. Następnie omówione zostaną źródła postawiania i zarys programu formacyjnego dla ministrantów. Na zakończenie artykułu dokonana zostanie krótka analiza tego czy i jak propozycje ks. Blachnickiego są realizowane po ponad 50 latach od ich przedstawienia, na przykładzie *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*¹ oraz formacji ministrantów w Diecezji zielonogórsko- gorzowskiej.

W artykule zastosowana zostanie metoda analityczno- syntetyczna. Analizie poddane zostaną przede wszystkim dwa dzieła: *Pedagogia ministrancka*² autorstwa ks. Franciszka Blachnickiego oraz artykuł *Formacja Służby Liturgicznej w ramach Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej w Polsce w ujęciu służi Bożego ks. dra hab. Franciszka Blachnickiego* ks. Adama Włodarczyka³.

1. Sylwetka Ks. Franciszka Blachnickiego

Franciszek Karol Blachnicki urodził się 24 marca 1921 roku w Rybniku. Był uczestnikiem Kampanii Wrześniowej, a w latach 1939- 1940 prowadził działalność konspiracyjną. W tym czasie pełnił funkcję komendanta na miasto Tarnowskie Góry Polskiej Organizacji Partyzanckiej. Jego działalność konspiracyjna została przerwana w marcu 1940 roku, kiedy po aresztowaniu przez Gestapo został osadzony w obozie koncentracyjnym Auschwitz- Birkenau w Oświęcimiu⁴. Po czternastu miesiącach został przewieziony do więzienia śledczego w Zabrze, a następnie do Katowic. 30 marca 1942 roku został skazany

1 Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*, Warszawa 2009

2 F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, Warszawa 2011

3 A. Włodarczyk, *Formacja Służby Liturgicznej w ramach Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej w Polsce w ujęciu służi Bożego ks. dra hab. Franciszka Blachnickiego*, *Anamnesis* 53, XIV (2008)

4 Franciszek Blachnicki był jednym z pierwszych więźniów obozu, świadczy o tym jego numer obozowy: 1201.

na karę śmierci. Do wykonania wyroku jednak nie doszło. 14 sierpnia został ułaskawiony, a wyrok śmierci zmieniono na 10 lat więzienia⁵. Jak podkreśla w swoim testamencie⁶ w czasie oczekiwania na śmierć, dnia 17 lipca przeżył nawrócenie i podjął decyzję o całkowitym oddaniu się Bogu. Po opuszczeniu katowickiego więzienia, kilkakrotnie przebywał w różnych więzieniach i obozach⁷. Ostatecznie w 1945 roku został uwolniony przez Armię Amerykańską, zaś po zakończeniu II Wojny Światowej wstąpił do Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie⁸, które ukończył przyjęciem Świeceni Kapłańskich 25 czerwca 1950 roku⁹.

W 1961 roku rozpoczyna studia na Sekcji Pastoralnej Wydziału Teologicznego KUL. Owocem tych studiów była obrona pracy licencjackiej w 1963, pomyślna obrona doktoratu w 1965 oraz habilitacja w 1973 roku.¹⁰

Metoda pracy z ministrantami ks. Franciszka Blachnickiego zaczęła kształtować się po roku 1963 roku, po obronie pracy licencjackiej oraz wznowieniu organizacji oaz wakacyjnych. W swojej pracy licencjackiej ks. Blachnicki zajął się metodą przeżyciową, która realizowana była podczas zamkniętych rekolekcji dla dzieci¹¹. W tym czasie Blachnicki szukał sposobu do zastosowania w praktyce proponowanych przez siebie metod. Mając już doświadczenie duszpasterskiej pracy z ministrantami, również w swojej pracy naukowej na KUL oraz w organizacji istniejącego do dzisiaj Centrum Ruchu Światło-Życie w Krościenku nad Dunajcem, próbował powrócić do pracy z ministrantami.

Decyzją Konferencji Episkopatu Polski w 1964 roku powstaje Krajowe Duszpasterstwo Ministrantów, w którego prace od razu zaangażował się ten pracownik Katedry Katechetyki KUL. W pierwszych latach pracy w Krajowe Duszpasterstwo Ministrantów stworzył fundament dla duszpasterstwa służby liturgicznej w Polsce¹². Do najważniejszych pism dotyczących formacji ministrantów należy zaliczyć: *Wytyczne dla*

5 R. Czekalski (red.), *Słownik katechetów polskich XX wieku*, Warszawa 2003, s.26.

6 F. Blachnicki, *Testament*. <http://blachnicki.oaza.pl/testament/> (9.01.2019).

7 G. Wilczyńska, *Życiorys*, <http://blachnicki.oaza.pl/zyciorys/> (9.01.2019).

8 Od 1980 roku siedzibą seminarium są Katowice. Zob. *Rys Historyczny*, <https://www.archidiecezjakatowicka.pl/temat/archidiecezja/historia/rys-historyczny/Rys-historyczny> (9.01.2019).

9 *Śludzy Boży z Archidiecezji Katowickiej*,

<http://90.archidiecezja.katowice.pl/index.php/component/content/article/117-90-lecie-archidiecezji/blogoslawieni-i-sludzy-bozy/5975-sludzy-bozy-z-archidiecezji-katowickiej>.

10 R. Czekalski (red.), dz. cyt., s.26.

11 Zob. F. Blachnicki, *Metoda przeżyciowo- wychowawcza dziecięcych rekolekcji zamkniętych*, Lublin 1963, mps Bibl. KUL.

12 A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 96.

*duszpasterstwa ministrantów*¹³ z 1965 roku oraz *Teczkę pomocy dla duszpasterstwa ministrantów* z II Spotkania Duszpasterzy Ministrantów¹⁴, która dała początek kolejnym „teczkom” wydawanym po każdym spotkaniu duszpasterzy ministrantów. Jego wkład w prace duszpasterstwa i zaangażowanie w tworzenie programu formacji dla ministrantów zostały docenione przez KEP 24 XI 1967 roku nominacją ks. Franciszka Blachnickiego na stanowisko Krajowego Duszpasterza Służby Liturgicznej.

Obok pracy w KDSL ks. Blachnicki zajmował się tworzeniem oraz rozwijaniem Ruchu Światło- Życie. W 1979 roku rozpoczął Krucjatę Wyzwolenia Człowieka, której celem stała się walka o trzeźwość narodu. W 1980 roku tworzy plan ewangelizacji narodu polskiego „Ad Christum Redemptorem”¹⁵.

W 1981 roku udał się do Rzymu. Podczas pobytu jego pobytu we Włoszech w Polsce zostaje ogłoszony stan wojenny. Z tego powodu ks. Blachnicki nie wrócił do ojczyzny. Osiadł w Carlsbergu, gdzie w 1982 roku zajął się prowadzeniem Domu Młodzieży Polskiej *Marianum*, tworząc tam Międzynarodowe Centrum Ewangelizacji Ruchu Światło- Życie. Tam też umiera 27 lutego 1984 roku. Przyczyna śmierci Franciszka Blachnickiego, pomimo śledztwa prowadzonego przez IPN, do dziś pozostaje nie znana¹⁶

2. Schemat formacji

Zaproponowana przez ks. Franciszka Blachnickiego metoda formacji ministrantów oparta została na dwóch filarach: psychologii wychowania oraz na społecznym charakterze Kościoła¹⁷. Autor zauważa, że psychologia wychowania właściwy czynnik wychowujący dzieci i młodzież widzi w środowisku wzrastania, a nie w pouczeniach czy upomnieniach wychowawcy. Pod pojęciem „środowisko wzrastania” rozumiana jest jako wspólnota żyjąca pewnymi wartościami, dająca wychowankowi udział w nich a ten przyjmuje je i uznaje za swoje¹⁸. Jak zauważa ks. Blachnicki, podobnie jest z Kościołem, jeśli przeżywany jest jako konkretna społeczność. Według niego w procesie dojrzewania wiary niezbędna jest

13 Zob. F. Blachnicki, *Wytyczne dla duszpasterstwa ministrantów* w Polsce, [w:] tenże, *Teczka podstawowa formacji ministrantów* [b. r. w. w] mps, AGRŚ-Ż Lublin. Po raz pierwszy tekst został zaprezentowany pod tytułem *Projekt ogólnopolskich wytycznych dla duszpasterstwa ministrantów*, był to referat wygłoszony przez ks. Blachnickiego podczas II Spotkania Diecezjalnych Duszpasterzy Ministrantów w Częstochowie 9 III 1965 r.

14 F. Blachnicki, *Teczka pomocy dla duszpasterstwa ministrantów*, nr 1 [b. r. m. w] AKDSL

15 G. Wilczyńska, dz. cyt.

16 Instytut Pamięci Narodowej, *Postanowienie o umorzeniu śledztwa*, Sygn. akt S 23/05/Zk, <https://ipn.gov.pl/download/1/74654/6072006ZabojstwoksFranciszkaBlachnickiegowdniu27021987rwCarlsberguS23-05-Zk.pdf>, (9.01.2019/).

17 F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, Warszawa 2011, s. 116.

18 Tamże, s. 116- 117.

wspólnota, która wartości i treści religijne przekazuje przez postawy dorosłych swoich członków.¹⁹

Mając to na uwadze m. in. powyższe filary oraz wnioski wynikające z obserwacji zmniejszającej się liczby wiernych w kościołach za naszą zachodnią granicą, gdzie nowoczesne metody dotarcia do ludzi zastosowano jego zdaniem za późno²⁰, postulował odejście od części stosowanych dotychczas tradycyjnych i wygodnych metod duszpasterskich. Zasadniczą zmianą w podejściu do formacji ministrantów miała być rezygnacja z pogadek czy tworzenia regulaminów dla niezwiązanych ze sobą osób. Priorytetem miało stać się zawiązanie przez chłopców wspólnoty, której punktem wyjścia miała być wspólnota zgromadzenia liturgicznego. Budowanie jej jedności ma opierać się na gromadzeniu się całej wspólnoty na *tygodniowych odprawach służby*, której najważniejszym punktem jest rozważanie Słowa Bożego. Kolejnymi elementami, które wymienia ks. Blachnicki są *diakonia*, czyli hierarchicznie pojmowana służba na rzecz wspólnoty oraz przywiązanie i szczególne nabożeństwo do Niepokalanej Matki Kościoła²¹.

Przy opracowywaniu swoich postulatów ks. Franciszek Blachnicki nie skupia się jedynie na aspektach teologicznych, lecz wskazuje także na aspektach psychologicznych i socjologicznych. Wymienia tu m. in. samorząd, własną salkę, wspólne uroczystości (np. spotkanie opłatkowe) czy opiekę starszych nad młodszymi²².

Aby wspólnota ministrantów przedstawiała się jako wspólnota hierarchicznie uporządkowana istotnym, zdaniem ks. Blachnickiego, będzie podział ministrantów na małe grupy. Grupy miały spotykać się raz w tygodniu na *tygodniowych godzinach ministranckich*, którymi kierować miał zastępowy lub przewodnik, czyli osoby, które zakończyły już swoją formację²³.

Formacja w małej wspólnocie wiązała się z przygotowaniem i osiaganiem kolejnych *stopni liturgicznej służby ministranckiej*²⁴. W tym celu korzystając m. in. z dorobku psychologii rozwoju jak i hierarchicznej struktury liturgii²⁵, ks. Blachnicki zaproponował podział całej formacji ministranckiej na dwa główne etapy: formację dziecięcą, oraz młodzieżową formację zespołów służby liturgicznej²⁶, w których zawierały się wszystkie,

19 Tamże, s 117.

20 Tamże, s. 64.

21 Tamże, s. 145.

22 Tamże, s. 147.

23 F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, s. 147; tamże, s. 200; A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 100; zob. F. Blachnicki *Pedagogia ministrancka*, 203- 208.

24 F. Blachnicki, dz. cyt., s. 147.

25 A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 100; F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, s. 186- 187.

26 A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 101- 102.

hierarchicznie poukładane stopnie. Każdy z etapów formacji został zsynchronizowany z cyklem edukacji szkolnej. Dzięki temu każdy kolejny rok formacyjny rozpoczynał się wraz z rozpoczęciem roku szkolnego²⁷.

W Konstytucji o liturgii świętej w punkcie 29 Ojcowie Soboru Watykańskiego II zauważyli, że „ministranci, lektorzy, i członkowie chóru spełniają prawdziwą posługę liturgiczną”²⁸, natomiast w Ogólnym wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego pojawiały się kolejne funkcje: kantora lub psalterzysty²⁹ oraz turyferariusza³⁰ i ceremoniarza³¹. Biorąc to pod uwagę oraz analizując zadania wynikające z posługi akolity, ks. Blachnicki wymienił konkretne zadania ministranta na podstawie których ułożył hierarchicznie stopnie liturgicznej służby ministranckiej:³²

- Śpiewak liturgiczny- inaczej choralista (od łac. *choralis puer*);
- Ceroferariusz- pełniący te funkcję przynoszą trzymają świece podczas Kanonu Mszy Świętej. Funkcja ta nie jest wymieniana w nowych przepisach liturgicznych;
- Akolita- ministrant usługujący przy ołtarzu. Pełniący tę funkcję jest niezbędny do poprawnego przebiegu akcji liturgicznej;
- Turyferariusz i nawikulariusz- ministranci przynoszący kadzielnicę i kadzidło podczas liturgii. Przepisy liturgiczne łączy tę funkcję z posługą akolity;
- Crucyferariusz- ministrant niosący krzyż. Funkcja ta związana jest z subdiakonatem, lecz z praktycznego punktu widzenia, może być zlecona ministrantom;
- Lektor- funkcja ta została przywrócona po Soborze Watykańskim II³³;
- Psalterzysta;
- Komentator;
- Ceremoniarz- ministrant, który dba o poprawny przebieg liturgii.

27 F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, s. 193.

28 Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej, p. 29, tekst polski za: Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje, Poznań 1967.

29 Zob. Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, p. 102, tekst polski za: Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, Poznań 2006; Ks. Franciszek Blachnicki korzystał z pozycji zatytułowanej Pouczenie ogólne do nowego Mszału Rzymskiego. Jednak w *Pedagogii Ministranckiej* wydanej w 2011 na podstawie, której zacytowano ten punkt OWMR nie ma do niej odniesienia. Redaktorzy wydania posłużyli się oznaczeniami punktów za OWMR z roku 2002.

30 *OWMR* 120.

31 *OWMR* 106; W tym dokumencie użyta jest nazwa *mistrz ceremonii*, jednak ks. Blachnicki używa używanego już wcześniej określenia *ceremoniarz*. Uzasadnia to świeckością i zbytnim pretensjonalizmem tytułu użytego przez autorów OWMR. Zob. F. Blachnicki, *Pedagogia Ministrancka*, s. 190 przypis a.

32 F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, s. 191- 192.

33 Zob. *KL* 29; Zob. Paweł VI, *Motu Proprio Ministeria Quaedam*, AAS 64 (1972), pp. 529-534

Ilość wymienionych wyżej funkcji, sprawiała trudność w ułożeniu jednolitego programu, który nie przekroczyłby zamierzonego czasu trwania całej formacji. Mając to na uwadze ks. Blachnicki połączył niektóre z nich i zaproponował następujący system stopni formacji³⁴:

- Okres kandydatury. Miał rozpoczynać się po pierwszej Komunii Świętej. Czas ten miał na celu wprowadzenie chłopców do środowiska ministrantów, poznania wymagań stawianych ministrantom³⁵ Był to czas także bezpośredni czas przygotowania do pełnienia funkcji choralisty i ceroferariusza. W zależności od warunków lokalnych czas ten mógł trwać od trzech miesięcy do roku.³⁶ Pomimo tego, że jest to pierwszy rok *dziecięcej formacji liturgicznej*, kandydatura nie należy do systemu stopni służby liturgicznej³⁷.
- Stopień I: Choralista. Taki ministrant w liturgii uczestniczył jako członek scholi i to było jego jedynym zadaniem. Na czas posługi mógł ubierać strój liturgiczny. Celem formacji było spotkanie Boga w tekstach liturgicznych oraz nauka śpiewów liturgicznych. Stopień ten był propozycją tylko dla tych parafii, gdzie rzeczywiście ministranci byli członkami zespołu śpiewaczego. W pozostałych przypadkach pierwszym stopniem był stopień ceroferariusza, w takim wypadku zalecane było, aby okres kandydatury trwał rok. Po zakończeniu drugiego roku formacji, ministranci mieli możliwość wyjazdu na Oazę Dzieci Bożych I stopnia.³⁸
- Stopień II: Ceroferariusz³⁹. Wraz z rozpoczęciem formacji na tym etapie ministrant po raz pierwszy pełnił funkcje w prezbiterium. Jego zadaniem było niesienie zapalonych świec w czasie Mszy Świętej oraz podczas niesienia Najświętszego Sakramentu do chorych. Celem formacji było poznanie symboliki i roli światła w liturgii oraz przeżycie tajemnicy Dzieciństwa Bożego w relacji do Boga Ojca. Rok formacyjny powinien zakończyć wyjazdem na Oazę Dzieci Bożych II stopnia.⁴⁰

34 F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, s. 192.

35 A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 101- 102.

36 F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, s. 194; Najczęściej ministrantami zostawali chłopcy, którzy niedawno przystąpili do Pierwszej Komunii Świętej, dlatego czas kandydatury był przypisany do III klasy Szkoły Podstawowej. Według założeń programu ks. Blachnickiego po nim chłopcy zostawali choralistami, a wraz z rozpoczęciem IV klasy zostawali ceroferariuszami. M. in. z tego powodu czas trwania kandydatury nie był dokładnie określony.

37 A. Włodarczyk, dz. cyt., s 101- 102; F. Blachnicki, *Pedagogia Ministrancka*, s 189.

38 F. Blachnicki, *Pedagogia Ministrancka*, s. 192- 193; A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 102; S. Szczepaniec, *Choralista. Drugi rok formacji Zespołów Służby Liturgicznej*, Kraków 1982, s. 12.

39 Ze względu na znaczenie tej nazwy oraz pełnione w tym czasie przez ministrantów funkcje, zamiennie używa się nazwy *ministrant światła*.

40 F. Blachnicki, *Pedagogia Ministrancka*, s. 192; A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 102; S. Szczepaniec, *Ministrant Światła. Trzeci rok formacji Zespołów Służby Liturgicznej*. Kraków 1983, s. 13.

- Stopień III: Akolita młodszy. Funkcje spełniane w tym okresie to: ministrant księgi oraz ministrant krzyża. Spotkania formacyjne skupiały się na poznawaniu ksiąg liturgicznych oraz roku liturgicznego, a od strony duchowej spotkania kierowały ku wewnętrznemu nawróceniu się oraz przeżywaniu tajemnicy Dzieciństwa Bożego w relacji do Syna Bożego. Ten rok kończył się wyjazdem na Oazę Dzieci Bożych III stopnia.⁴¹
- Stopień IV: Akolita starszy. Ministrant posługiwał jako *turyferariusz* podczas uroczystych liturgii oraz ministrant ołtarza. Formacja koncentrowała się wokół przeżywania tajemnicy Dzieciństwa Bożego w relacji do Ducha Świętego oraz przeżywania eucharystii w postawie dziękczynienia.
- Stopień V: Lektor. Podczas ostatniego roku formacji dziecięcej rozpoczynało się przygotowanie do pełnienia funkcji lektora i ceremoniarza. Ministrant mógł już posługiwać jako psalterzysta oraz komentator, a poza liturgią mógł pełnić funkcję przewodnika grupy, dlatego też uczestniczył w kursach przygotowujących do pełnienia tej roli. Podczas spotkań formacyjnych skupiano się na przeżywaniu Dzieciństwa Bożego w relacji do Kościoła.⁴²

Po zakończeniu formacji dziecięcej rozpoczynała się *młodzieżowa formacja zespołów służby liturgicznej*. W tym czasie starsi ministranci stawali się przewodnikami grup ministranckich, co oprócz dzielenia się swoim doświadczeniem oraz wiedzą, miało na celu utrwalenie w nich tego co wypracowali przez sześć lat formacji⁴³. Był to też czas dwuletniego przygotowania się do pełnienia funkcji lektora⁴⁴. Podczas dziewiątego roku formacji ministranci przygotowanie do przyjęcia posługi *animatora wspólnoty służby liturgicznej*⁴⁵.

41 F. Blachnicki, *Pedagogia Ministrancka*, s. 192; A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 102; S. Szczepaniec, *Ministrant Księgi. Czwarty rok formacji Zespołów Służby Liturgicznej*. Kraków 198, s. 11.

42 F. Blachnicki, *Pedagogia Ministrancka*, s. 192; A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 102.

43 F. Blachnicki, *Pedagogia Ministrancka*, s. 194.

44 Funkcja lektora nie była tożsama z posługą lektoratu. Zadania lektora powierzano ministrantom tylko na określony czas.; A. Włodarczak, dz. cyt., s. 103.

45 Tamże, s. 105.

3. Współczesne zastosowanie metody ks. Blachnickiego.

Od rozpoczęcia prac nad programem formacyjnym ks. Blachnickiego minęło już 50 lat. Dlatego, mając na uwadze zmiany w ustawodawstwie kościelnym w zakresie liturgii oraz zmiany w systemie szkolnictwa, rodzi się pytanie o to czy propozycje ks. Franciszka Blachnickiego są wciąż aktualne⁴⁶. W celu odpowiedzi na to pytanie należy dokonać analizy dokumentów kościoła oraz sposobu pracy z ministrantami w poszczególnych diecezjach w Polsce. W tym artykule poruszone zostaną treści zawarte *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*⁴⁷ oraz praktyka formacji Służby Liturgicznej w Diecezji zielonogórsko-gorzowskiej.

W 2008 roku KEP przyjęło Dyrektorium, które było odpowiedzią na zauważone podczas II Polskiego Synodu Plenarnego problemów w formacji i funkcjonowaniu Służby Liturgicznej w polskich parafiach.⁴⁸ W dyrektorium zaproponowano program formacyjny, który całą formację dzieli na 5 etapów:

- Kandydatura⁴⁹
- Dzieci: Młodszy ministranci⁵⁰
- Gimnazjaliści: Starsi ministranci⁵¹
- Młodzież: lektorzy, psalterzyści, akolici oraz przynoszący dary.⁵²
- Dorośli: lektorzy, psalterzyści, akolici oraz przynoszący dary i zbierający składkę.⁵³

Każdy z tych etapów, oprócz trwającej rok kandydatury⁵⁴, ma trwać 3 lata i kończyć się błogosławieństwem oraz przyjęciem stroju i znaku właściwego dla kolejnego stopnia formacji, jeśli taki zwyczaj został wprowadzony w parafii⁵⁵. Formacja dorosłych wiąże się z przygotowaniem do przyjęcia posługi akolitu lub lektoratu, dlatego zwieńczeniem tego etapu jest przyjęcie błogosławieństwa do pełnienia wybranej posługi⁵⁶.

46 S. Cichy, *Konieczność sformułowania na nowo struktury formacji służby liturgicznej w Polsce*, [w:] *Anamnesis*, XIV (2008), s 108.

47 Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*, Warszawa 2009; dalej cytowane jako *Dyrektorium DLS*

48 *Dyrektorium DLS* 3

49 Zob. Tamże, 60-62

50 Zob. Tamże 63-71

51 Zob. Tamże 72-85

52 Zob. Tamże 86-99

53 Zob. Tamże 100-107

54 Tamże 61

55 Tamże 62, 71, 85

56 Tamże 107

Wymienione powyżej stopnie stanowią uproszczenie systemu stopni służby ministranckiej. Cechą wspólną obu systemów są trzy cztery pierwsze etapy formacji⁵⁷, zaś piąty etap- formacja dorosłych i przygotowanie do pełnienia stałych posług jest realizacją postulatów ks. Blachnickiego⁵⁸ wynikających z dokumentów liturgicznych wydanych po Soborze Watykańskim II⁵⁹.

Formacja Liturgicznej Służby Ołtarza w Diecezji zielonogórsko- gorzowskiej odbywa się na trzech szczeblach: parafialnym, rejonowym oraz diecezjalnym⁶⁰. W tym miejscu warto skupić się na szczeblu diecezjalnym, który w wielu aspektach realizuje postulaty ks. Franciszka Blachnickiego.

Diecezjalne duszpasterstwo ministrantów ściśle związane jest z działalnością Diecezjalnej Diakonii Liturgicznej. Wspólnota ta co roku organizuje Oazy wakacyjne dla ministrantów oraz rekolekcje specjalistyczne KODAL⁶¹.

Podczas wakacji DDL prowadzi Oazę Ministrancką w Paradyżu. Podczas rekolekcji realizowany jest program formacyjny Oazy Dzieci Bożych oraz zajęcia praktyczne nazwane *szkołą ministranta*⁶². Kolejne rekolekcje to Oaza Lektorska, która również odbywa się w Paradyżu. Podczas tych rekolekcji realizowany jest program formacyjny Oazy Nowego Życia 0 stopnia oraz kurs lektorski⁶³. Obie te propozycje wpisują się w program stworzony przez ks. Blachnickiego, w którym ważną rolę na każdym etapie formacji odgrywały rekolekcje wakacyjne wieńczące każdy okres formacji. Rekolekcje specjalistyczne KODAL, czyli *Kurs Oazowy dla Animatorów Liturgii*, odbywają się w pierwszym tygodniu ferii zimowych Województwa lubuskiego w Luboniu. Podczas tych rekolekcji realizowany jest dwuletni cykl *Szkoły Posług Liturgicznych* dla ministrantów chcących zostać ceremoniarzami⁶⁴ oraz dla młodzieży obojga płci przygotowującej się do podjęcia posługi

57 Zob. F. Blachnicki, *Pedagogia ministrancka*, s. 189; zob. *Dyrektorium* 60-99.

58 A. Włodarczyk, dz. cyt. 105.

59 Paweł VI, *Motu Proprio Ministeria Quaedam*; *OWMR*.

60 D. Wierzbicki, *Znaczenie formacji męskiej liturgicznej służby ołtarza w wychowaniu dzieci i młodzieży*, Szczecin 2016, s. 53.

61 *Diakonia Liturgiczna*, <https://lubuskaooza.pl/index.php/ruch-w-diecezji/diakonie/19-diakonie/210-diakonia-liturgiczna> (10.01.2019).

62 *Oaza Ministrancka*, https://ddl.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=36:oaza-ministrancka&catid=12&Itemid=110 (10.01.2019).

63 *Oaza Lektorka*, https://ddl.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=35:oaza-lektorska&catid=11&Itemid=109 (10.01.2019).

64 Ponadto Szkoła Posług Liturgicznych w ramach formacji Żeńskiej Służby Liturgicznej realizuje kurs przygotowujący do podjęcia funkcji precentorki.

animatora liturgicznego⁶⁵. Obie posługi, zarówno animatora liturgicznego jak i ceremoniarza postulowane są ks. Franciszka Blachnickiego⁶⁶ oraz *Dyrektorium DSL*⁶⁷.

Zakończenie

Ks. Franciszek Blachnicki postulował ujednoczenie metod pracy z ministrantami w całej Polsce⁶⁸. W tym celu zaproponował całościowy program formacyjny, który obejmował zarówno formację duchową, jak i naukę umiejętności praktycznych związanych z pełnionymi funkcjami.

Po ponad 50 latach od opublikowania pierwszych prac ks. Blachnickiego poświęconych temu zagadnieniu, ślad jego pracy możemy zauważyć zarówno w nowych dokumentach Kościoła, takich jak *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*. Nie ogranicza się to jedynie do teorii. Propozycje ks. Blachnickiego wciąż z powodzeniem stosowane są w praktyce, czego przykładem może być formacja ministrantów w Diecezji zielonogórsko-gorzowskiej.

Artykuł ten nie wyczerpuje w pełni tematu, a jedynie nakreśla najważniejsze zagadnienia związane z tak rozległym tematem jakim jest dorobek pracy formacyjnej, pozostawiony przez Czcigodnego Sługę Bożego ks. Franciszka Blachnickiego.

65

KODAL,

https://ddl.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=34:kodal&catid=10&Itemid=108

(10.01.2019).

66 A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 105

67 *Dyrektorium DSL* 99

68 A. Włodarczyk, dz. cyt., s. 96

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA:

Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium Duszpasterstwa Służby Liturgicznej*, Warszawa 2009

Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, tekst polski za: *Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, Poznań 2006

Paweł VI, *Motu Proprio Ministeria Quaedam*, AAS 64 (1972), pp. 529-534

Sobór Watykański II, *Konstytucja o liturgii świętej*, tekst polski za: *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*, Poznań 1967.

LITERATURA PODSTAWOWA:

Blachnicki F., *Pedagogia ministrancka*, Warszawa 2011

Włodarczyk A., *Formacja Służby Liturgicznej w ramach Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej w Polsce w ujęciu sługi Bożego ks. dra hab. Franciszka Blachnickiego*, *Anamnesis* 53, XIV (2008), s. 95- 106

LITERATURA POMOCNICZA

Blachnicki F., *Metoda przeżyciowo- wychowawcza dziecięcych rekolekcji zamkniętych*, Lublin 1963, mps Bibl. KUL.

Blachnicki F., *Teczka pomocy dla duszpasterstwa ministrantów*, nr 1 [b. r. m. w] AKDSL

Blachnicki F., *Testament*. <http://blachnicki.oaza.pl/testament/> (9.01.2019).

Blachnicki F., *Wytyczne dla duszpasterstwa ministrantów w Polsce*, [w:] tenże, *Teczka podstawowa formacji ministrantów* [b. r. w. w] mps, AGRŚ-Ż Lublin.

Cichy S., *Konieczność sformułowania na nowo struktury formacji służby liturgicznej w Polsce*, [w:] *Anamnesis*, XIV (2008), s 107- 105.

Czekalski R.(red.), *Słownik katechetyków polskich XX wieku*, Warszawa 2003.

D. Wierzbicki, *Znaczenie formacji męskiej liturgicznej służby ołtarza w wychowaniu dzieci i młodzieży*, Szczecin 2016,

Diakonia Liturgiczna, <https://lubuska-oaza.pl/index.php/ruch-w-diecezji/diakonie/19-diakonie/210-diakonia-liturgiczna> (10.01.2019).

Instytut Pamięci Narodowej, *Postanowienie o umorzeniu śledztwa*, Sygn. akt S 23/05/Zk, <https://ipn.gov.pl/download/1/74654/6072006ZabojstwoksFranciszkaBlachnickiegowdniu27021987rwCarlsberguS23-05-Zk.pdf>, (9.01.2019).

KODAL https://ddl.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=34:kodal&catid=10&Itemid=108 (10.01.2019).

Oaza Lektorka, https://ddl.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=35:oaza-lektorska&catid=11&Itemid=109 (10.01.2019).

Oaza Ministrancka, https://ddl.org.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=36:oaza-ministrancka&catid=12&Itemid=110 (10.01.2019).

Rys Historyczny, <https://www.archidiecezjakatowicka.pl/temat/archidiecezja/historia/rys-historyczny/Rys-historyczny> (9.01.2019).

Śludzy Boży z Archidiecezji Katowickiej, <http://90.archidiecezja.katowice.pl/index.php/component/content/article/117-90-lecie-archidiecezji/blogoslawieni-i-sludzy-bozy/5975-sludzy-bozy-z-archidiecezji-katowickiej>. (9.01.2019).

Szczepaniec S., *Choralista. Drugi rok formacji Zespołów Służby Liturgicznej*, Kraków 1982.

Szczepaniec S., *Ministrant Księgi. Czwarty rok formacji Zespołów Służby Liturgicznej*. Kraków 198.

Szczepaniec S., *Ministrant Światła. Trzeci rok formacji Zespołów Służby Liturgicznej*. Kraków 1983.

Wilczyńska G., *Życiorys*, <http://blachnicki.oaza.pl/zyciorys/> (9.01.2019).